

Dlaczego tak ważne jest wczesne rozpoznanie zawału serca ?

Anna Tomaszuk–Kazberuk

Klinika Kardiologii UMB

Idea złotej godziny

▶ Kto:

- Dr Adams Cowley – Uniwersytet w Baltimore
- Im krótszy czas (60 minut) pomiędzy urazem
- a początkiem leczenia – tym lepsze przeżycie

▶ Kiedy:

- lata 60-te XX wieku

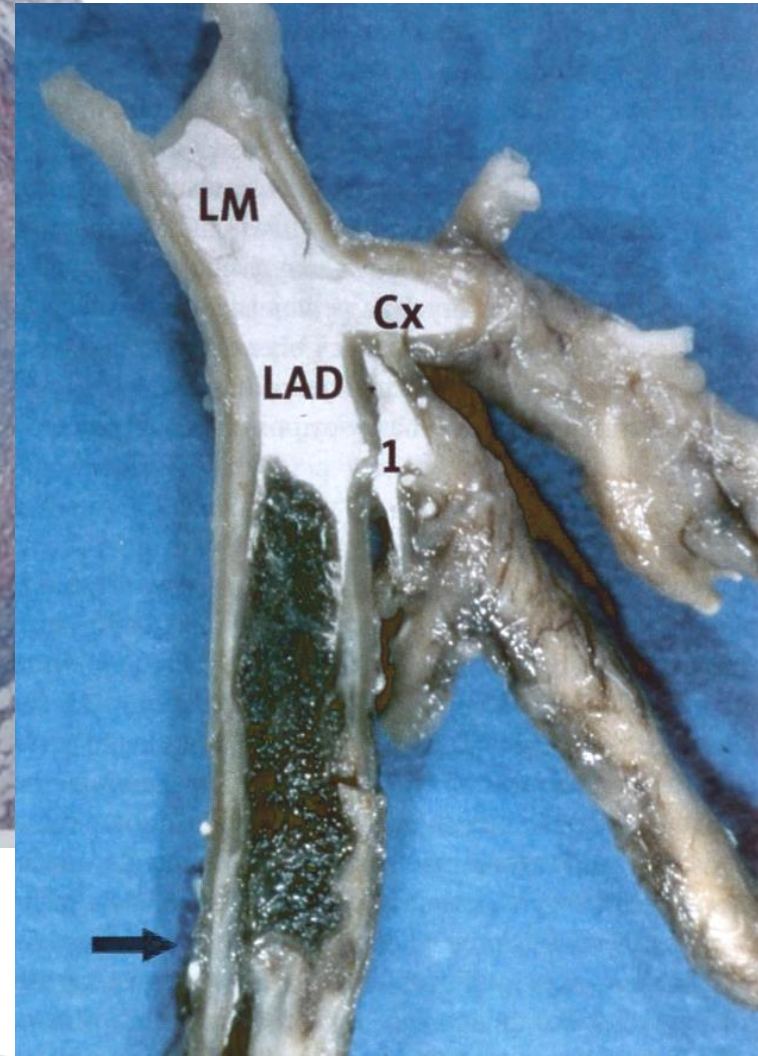
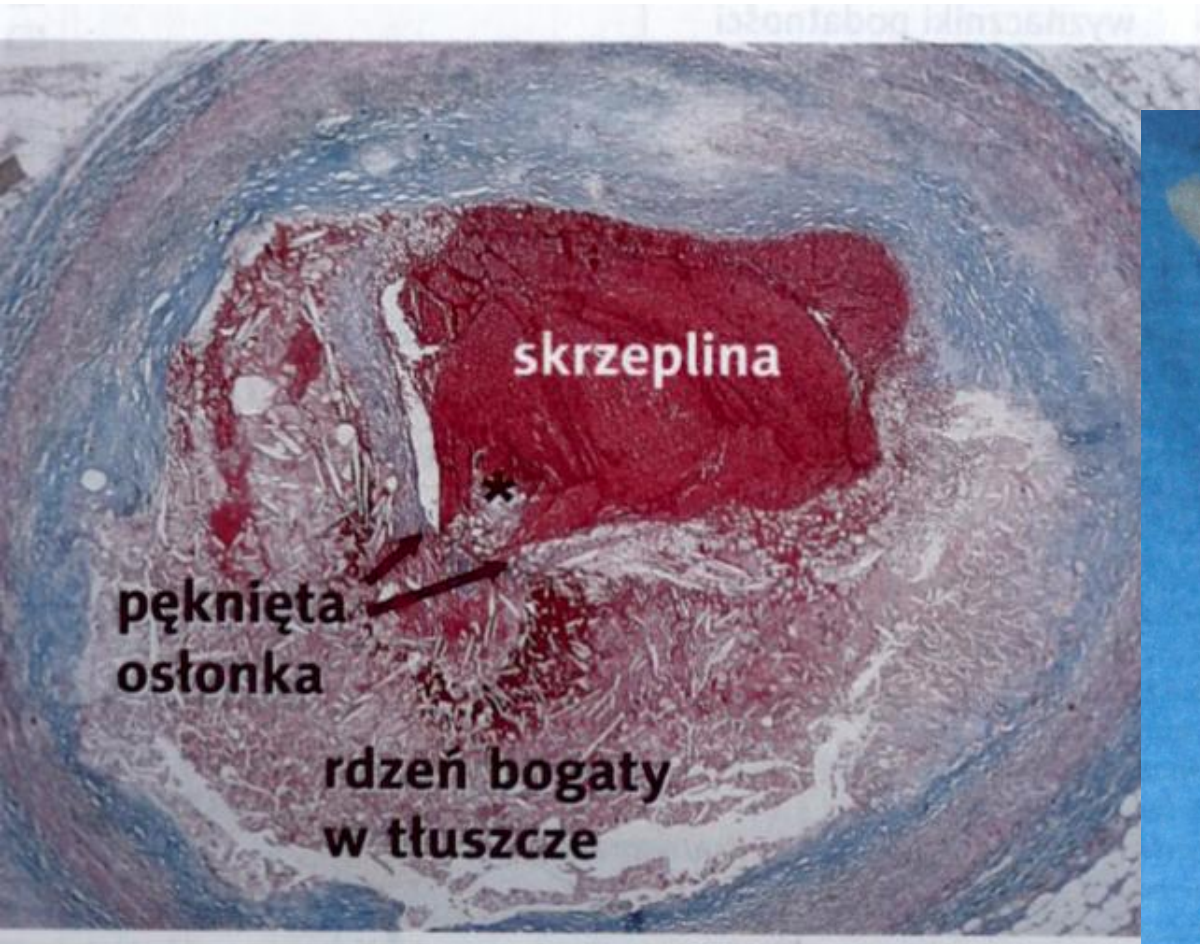
▶ Dlaczego:

- Własne obserwacje, doświadczenia wojenne (Korea, Wietnam)
- Znaczenie szpitali polowych (M.A.S.H)
  - Szybkiego transportu pacjenta z pola walki/wypadku do szpitala

W medycynie ratunkowej termin „złotej godziny”, który – na przekór nazwie – nie zamyka się w 60 minutach, ale obejmuje okres **od wystąpienia zdarzenia** bezpośrednio zagrażającego życiu do momentu udzielenia **właściwej i decydującej pomocy**.

- ▶ W chorobach sercowo–naczyniowych mówiąc o „złotej godzinie” myślimy o:
  1. zawałe serca z uniesieniem odcinka (STEMI)
  2. niedokrwienym udarze mózgu

Zakrzep tętnicy wieńcowej

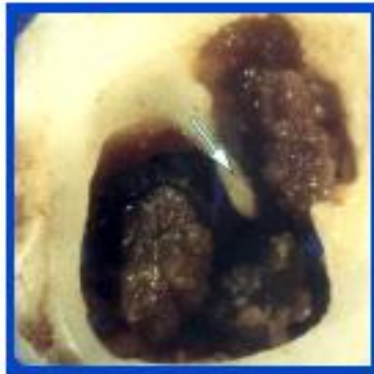

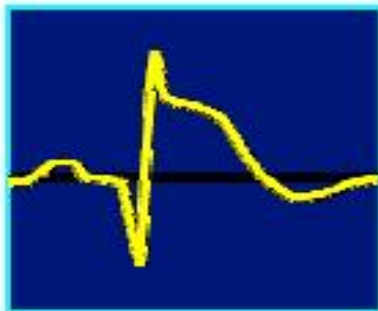
STEMI

ACS with persistent ST-segment elevation

Adapted from Michael Davies

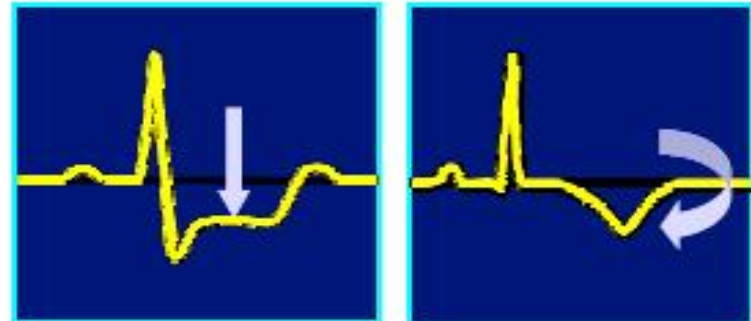

Troponin elevated

ACS without persistent ST-segment elevation

Adapted from Michael Davies

Troponins elevated or not

Epidemiologia zawału serca

- ▶ W Europie 42% wszystkich zgonów u kobiet i 38% u mężczyzn spowodowana jest schorzeniami sercowo - naczyniowymi.
- ▶ **Co 6-ty mężczyzna i co 7-ma kobieta w Europie umiera z powodu zawału serca !!!**
- ▶ Zawał serca to wiodąca przyczyna zgonów w krajach rozwiniętych

Epidemiologia zawału serca – wczesna śmiertelność

- ▶ Około 1/3 chorych na zawał serca umiera w ciągu pierwszych 24 godzin
  - > 50% w okresie przedszpitalnym
  - 5–10% w szpitalu
  - 10% w ciągu pierwszego roku po zawale

Śmiertelność późniejsza

- ▶ Śmiertelność wewnątrzszpitalna u pacjentów ze STEMI obserwowana w rejestrach narodowych poszczególnych poszczególnych krajów członkowskich ESC waha się między **6 a 14%**.
- ▶ Wciąż jednak śmiertelność pozostaje na znaczącym poziomie, gdyż **12% pacjentów umiera w ciągu 6 miesięcy od wystąpienia zawału.**
- ▶ *Mandelzweig L, Eur Heart J, 2006; 27:2285-2293.*
- ▶ *Fox KA, Br Med J, 2006; 333: 1091.*

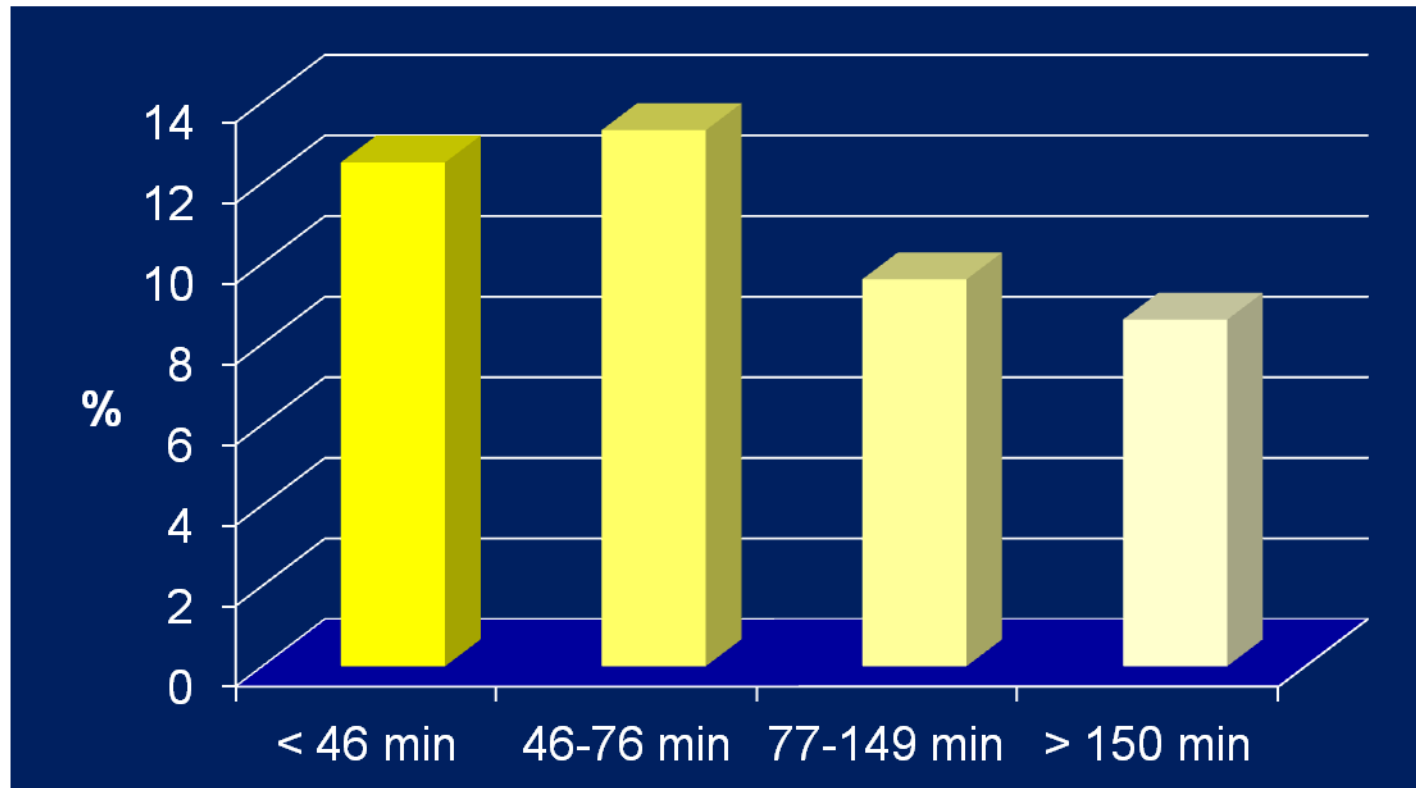
Śmiertelność w przypadku STEMI zależy od

- ▶ wiek
- ▶ klasę Killipa
- ▶ czas opóźnienia leczenia – czynnik modyfikowalny
- ▶ sposób leczenia
- ▶ przebyty zawał serca w wywiadzie
- ▶ współwystępowanie cukrzycy
- ▶ niewydolności nerek
- ▶ liczbę chorych naczyń wieńcowych
- ▶ frakcję wyrzutową
- ▶ zastosowane leczenie

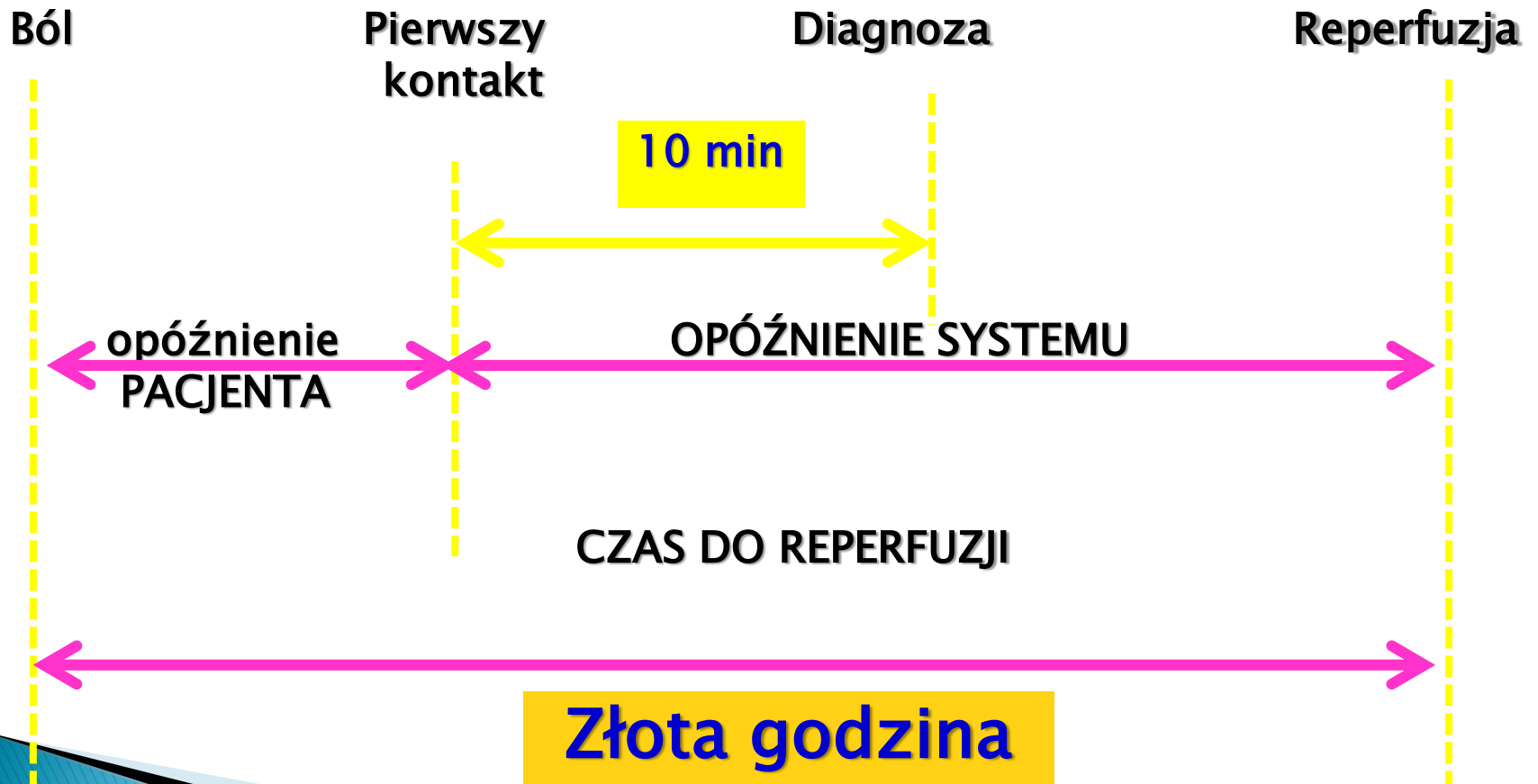
Ile minut ma „złota godzina”?

Odsetek niedokonanych zawałów w zależności od czasu

Od początku bólu – do pierwszego kontakt u medycznego

Jak mierzyć „złotą godzinę” – OPÓŹNIENIE w zawale serca

Strategia reperfuzji w STEMI

ROZPOZNANIE STEMI

SZPITAL Z MOŻLIWOŚCIĄ
LECZENIA
INWAZYJNEGO

SZPITAL BEZ MOŻLIWOŚCI
LECZENIA INWAZYJNEGO

Leczenie INW. MOŻLIWE DO 120 min

60 min

TAK

NIE

90 min

30 min

REPERFUZJA METODĄ
PRZEZSKÓRNĄ

FIBRYNOLIZA

Zalecenia ESC 2012

Jak zminimalizować opóźnienie przedszpitalne?

- ▶ **- ZALEŻNE OD PACJENTA -**
- ▶ opóźnienie między początkiem objawów a pierwszym kontaktem medycznym (FMC)

- ZALEŻNE OD SYSTEMU

EDUKACJA wszelkimi sposobami

- ▶ Poprzez media – kiedy podejrzewać zawał
- ▶
- ▶ Edukacja pacjenta
  - ▶ np. że ma dzwonić po Pogotowie Ratunkowe, a nie kontaktować się z lekarzem prowadzącym
- ▶ Często pacjent nie zna nawet numeru alarmowego !!! ABSTRAKT
- ▶ Edukacja rodziny chorego
  - ▶ jak rozpoznać ból wieńcowy
  - ▶ dzwonić po Pogotowie Ratunkowe
  - ▶ będziemy uczyć, jak stosować masaż pośredni serca
- ▶ Rozsądnie jest pozostawić pacjentowi ze stabilną CAD zapis EKG w celu porównania w razie potrzeby przez personel medyczny z aktualnym zapisem

Zawał – ze strony pacjenta

Pacjent u którego pojawia się OZW **jeśli** jest z czynnikami ryzyka chorób sercowo–naczyniowych i **miał już kontakt z lekarzem to:**

- ▶ zna (powinien znać) swoje ryzyko zawału
- ▶ został poinstruowany o typowych i nietypowych objawach zawału

Jak rozpoznać ból wieńcowy ?

- ▶ Zlokalizowany za mostkiem
- ▶ Promieniuje do żuchwy, barków, ramion,
- ▶ Trwa > 20 minut
- ▶ Nie ustępuje po nitroglicerynie

Diagnostyka zawału

Najczęściej występujące objawy w zawałe serca to:

- ▶ ból w klatce piersiowej w 80%,
- ▶ nudności i wymioty 40%,
- ▶ zaburzenia rytmu i przewodnictwa – 60% tachykardia;
- ▶ 20 – 40% bradykardia
- ▶ spadek ciśnienia tętniczego 60%
- ▶ wstrząs kardiogeny w 10%

- ▶ Cukrzyca– częściej ekwiwalenty bólu wieńcowego

Jak rozpoznać ból wieńcowy ? mniej typowe objawy

- ▶ Tacy pacjenci zazwyczaj zgłaszają się później
- ▶ częściej są to kobiety
- ▶ osoby z cukrzycą
- ▶ pacjenci w podeszłym wieku
- ▶ rzadziej niż pacjenci z typowym bólem w klatce piersiowej są leczeni reperfuzyjnie lub w inny sposób — potwierdzony dowodami i zalecany w wytycznych.
- ▶ Rejestry pokazują, że nawet u 30% pacjentów ze STEMI występują nietypowe dolegliwości.
- ▶ Świadomość nietypowych objawów oraz dostępność pilnej angiografii w celu potwierdzenia rozpoznania może poprawić wyniki leczenia w tej grupie pacjentów wysokiego ryzyka.

Różnicowanie bólów klatce piersiowej

Ważne szczególnie przy braku typowych zmian w ekg.

Błędna wstępna ocena jest przyczyną w ok. 12% nieprawidłowej kwalifikacji chorych do dalszego leczenia

- ▶ tętniak rozwarstwiający aorty
- ▶ zator tętnicy płucnej
- ▶ odma opłucnowa
- ▶ zapalenie osierdzia
- ▶ neuralgia międzyżebrowa, półpasiec
- ▶ ostre schorzenia jamy brzusznej
- ▶ Echo ma szczególne znaczenie dla rozpoznania
- ▶ Nieobecność zaburzeń kurczliwości wyklucza zawał serca.
- ▶ (CT) należy ograniczyć do rozpoznania różnicowego ostrego rozwarstwienia aorty lub zatorowości płucnej.

Jak zminimalizować opóźnienie przedszpitalne?

- ▶ – ZALEŻNE OD PACJENTA
- ▶ – **ZALEŻNE OD SYSTEMU**

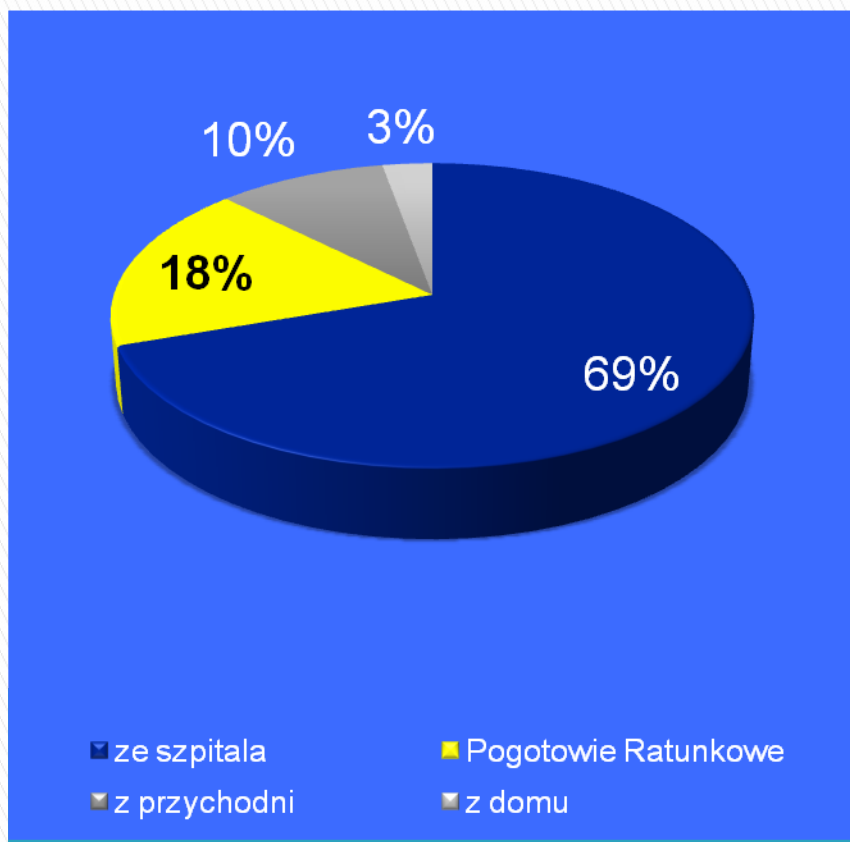
Jak zminimalizować opóźnienie zależne od systemu ?

- **TELEFON ALARMOWY**
- **PRZESZKOLONY DYSPOZYTOR PR**
- **PRZESZKOLENI PARAMEDYCY + SPRZĘT**
  - Tlen, defibrylator, możliwość podania leków
- **W KARETKACH DOSTĘPNE EKG**
  - Możliwość teletransmisji zapisu do szpitala
- **DOWÓZ DO SZPITALA Z MOŻLIWOŚCIĄ LECZENIA INWAZYJNEGO (a nie do najbliższego), z pominięciem SOR, transfer wprost do pracowni hemodynamicznej !!!**
- **FIBRYNOLIZA PRZEDSZPITALA**

Zalecenia ESC 2012

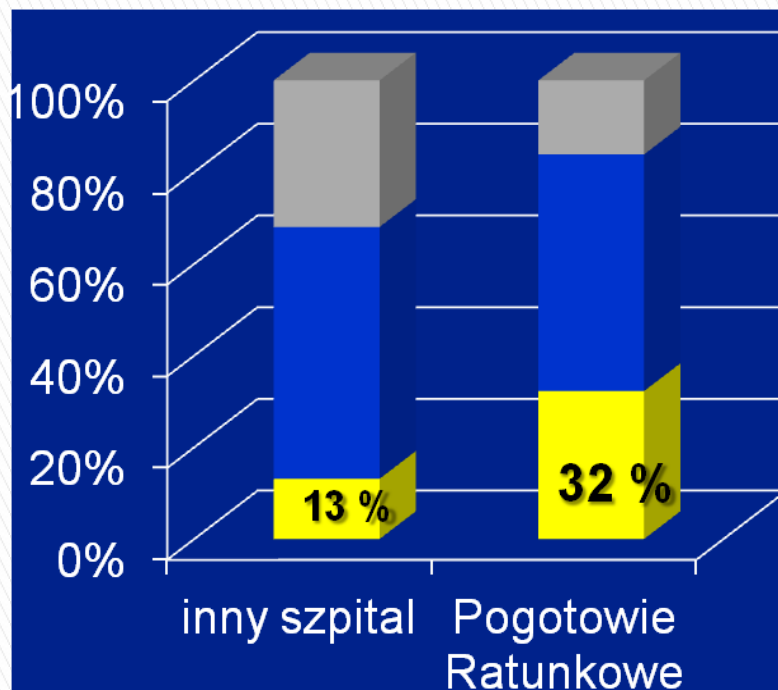
Opóźnienie przedszpitalne – Warszawa

Jak dotarli do pracowni

Złota godzina

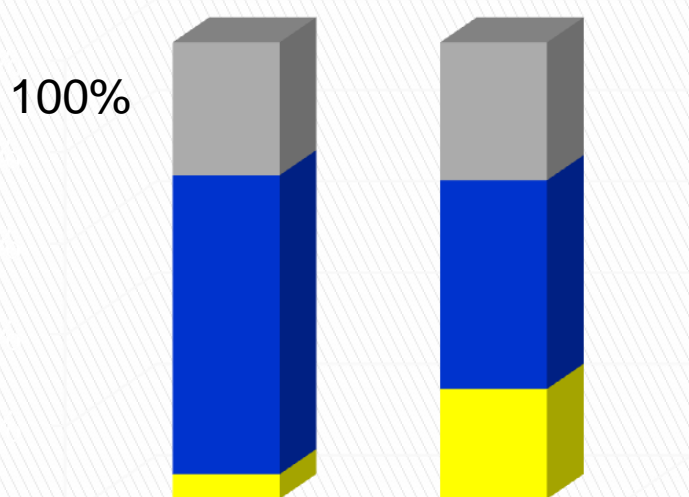
■ <2 godz ■ 2-6 godz ■ > 6 godz

Opóźnienie przedszpitalne – Warszawa

Śmiertelność

■ <2 godz ■ 2-6 godz. ■ >6 godz.

Płeć

Kobiety

Mężczyźni

Opóźnienie	Śmiertelność(%)
< 2 godz.	3,2
2-6 godz.	3,4
6-12 godz.	8,3
> 12 godz.	14,8
ogólnie	5,8

Program inwazyjnego leczenia ostrych zespołów wieńcowych na Podlasiu

Ludność 1.2 mln.

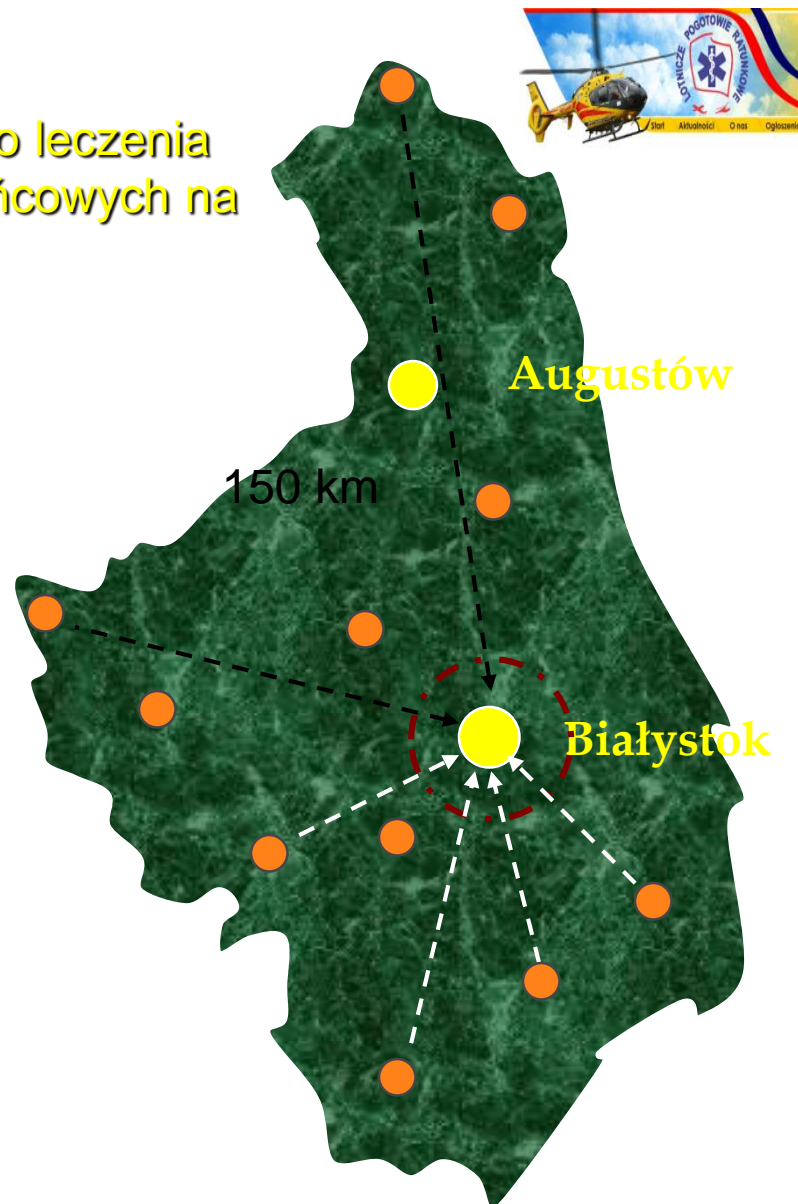
Powierzchnia: 20 000 km²

3 Pracownie hemodynamiczne z
24-godzinnym dyżurem

16 szpitali rejonowych

Ujednolicony system postępowania

- karetki
- Teletransmisja
- Pogotowie lotnicze

Przedszpitalna teletransmisja EKG

Właściwa kwalifikacja i optymalizacja transportu pacjentów z OZW do leczenia inwazyjnego

relacja lekarz/ratownik–lekarz– **wiedza medyczna**
teletransmisje (Lifenet, Zoll)
telekonsultacje

Transport z pominięciem szpitala rejonowego,
przekazanie pacjenta do szpitala z pracownią
Hemodynamiczną

Procedury przyjęcia do szpitala –Izba Przyjęć?
Pracownia Hemodynamiczna?

3. Organizacja systemu ratownictwa medycznego

Pierwszy kontakt medyczny a początek pierwotnej PCI

71,6±32 vs 112 ±64 min $p < 0,001$

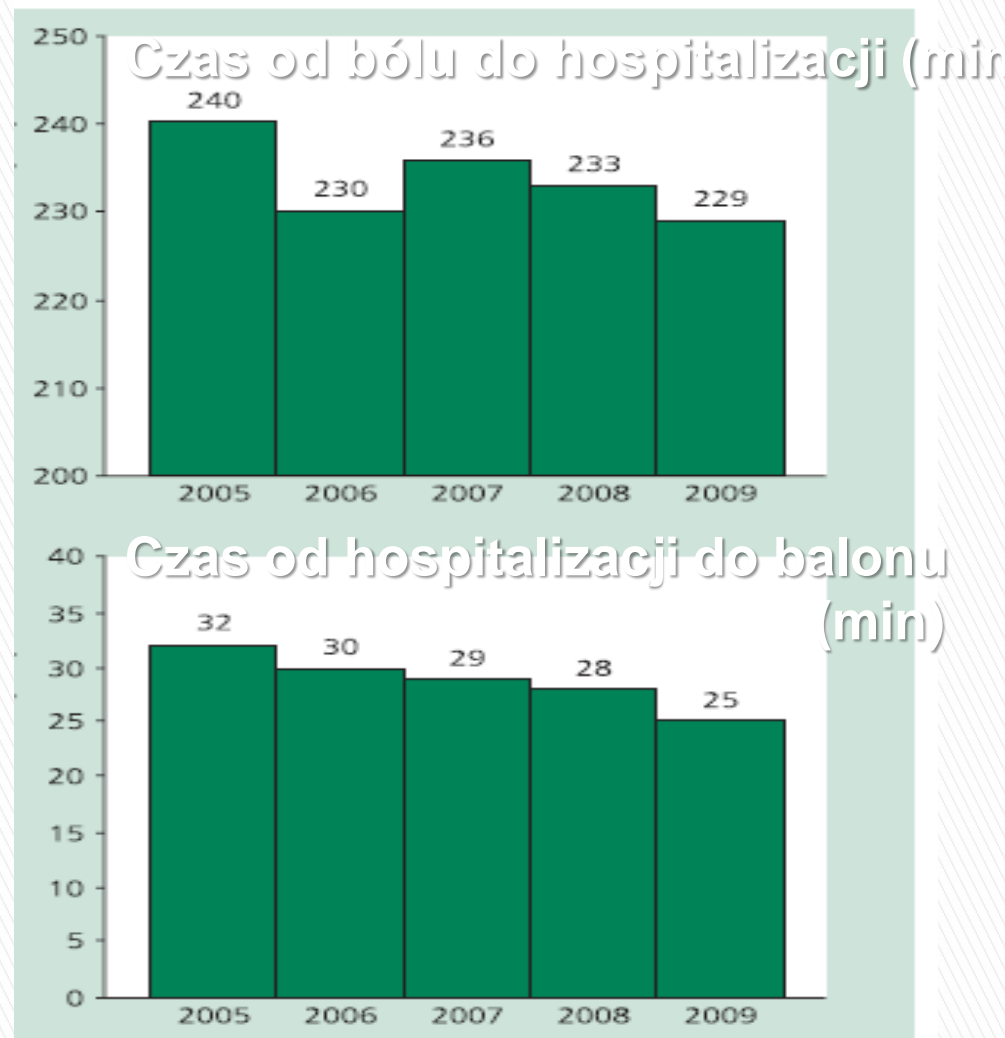

Acta Bio-Optica et Informatica Medica 2/2010

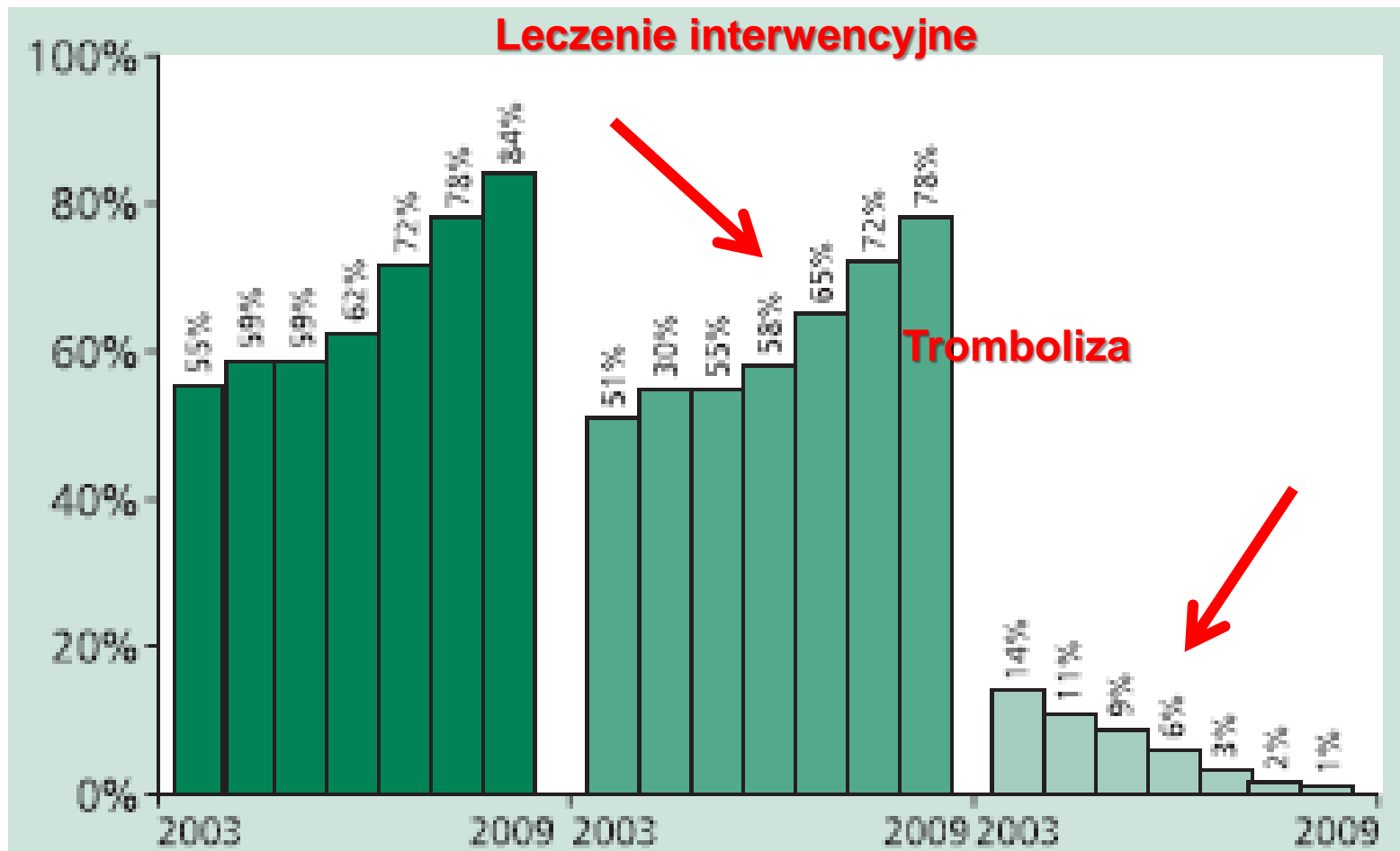
- ▶ **Czas do pierwszego kontaktu medycznego
130 min. !!!**
  - ▶ **Czas do inflacji balonu 158 min. !!!**
  - ▶ **Czas do podania fibrynolizy 44 min. !!!**

Opóźnienie terapii reperfuzyjnej w Polsce

- ▶ 284 162 chorych z ostrymi zespołami wieńcowymi
- ▶ STEMI – 34%
- ▶ 512 ośrodków (88 leczących inwazyjnie)

Polscy pacjenci leczeni z powodu STEMI w latach 2003–2009

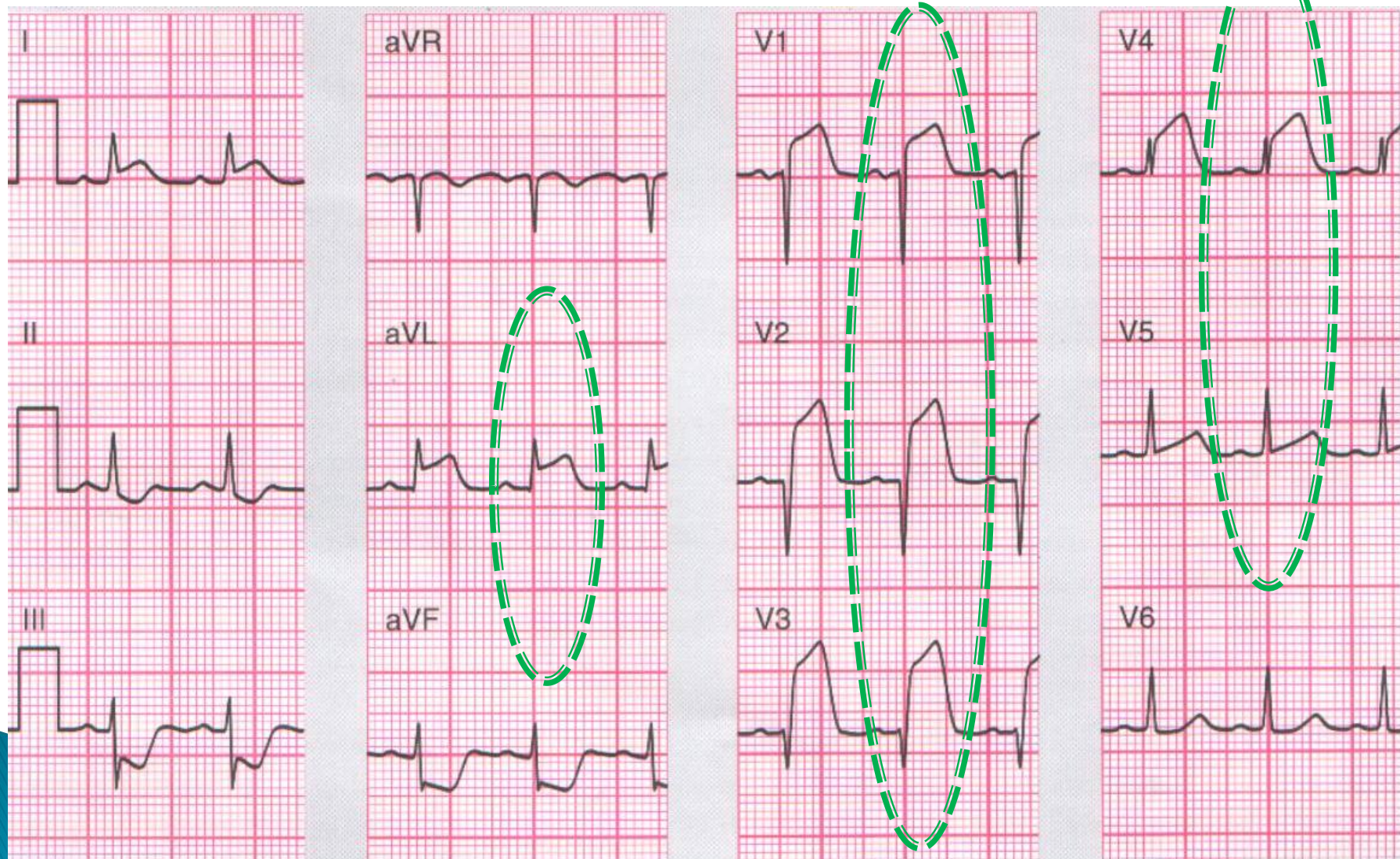

Opóźnienie między pierwszym kontaktem medycznym a rozpoznaniem

- ▶ Dobrym wskaźnikiem jakości opieki jest czas do wykonania pierwszego EKG.
- ▶ W szpitalach oraz systemach ratownictwa medycznego (EMS), uczestniczących w opiece nad chorymi ze STEMI czas ten nie powinien przekraczać **10 minut**.

Zawał serca z uniesieniem odcinka ST (STEMI)

EKG

U wszystkich pacjentów z podejrzeniem STEMI należy jak najszybciej monitorować EKG, co umożliwia stwierdzenie zagrażających życiu zaburzeń rytmu serca i pozwala w razie potrzeby wykonać defibrylację.

Nietypowe zapisy EKG wymagające szczególnej uwagi u pacjentów z objawami podmiotowymi i przedmiotowymi dokonującego się zawału serca

LBBB

Stymulacja komorowa

Pacjenci bez diagnostycznego uniesienia odcinka ST, ale z utrzymującymi się objawami niedokrwienia

Izolowany zawał serca ściany tylnej

Uniesienie odcinka ST w odprowadzeniu aVR

LBBB i RBBB

- ▶ **Rozpoznanie AMI w przypadku obecności LBBB jest trudne, ale często możliwe**
- ▶ **obecność zgodnego uniesienia odcinka ST (w odprowadzeniach z dodatnim wychyleniem QRS) jest jednym z najlepszych wskaźników dokonującego się zawału serca z zamknięciem tętnicy wieńcowej.**
- ▶ **u pacjentów z zawałem serca i RBBB rokowanie jest gorsze, aczkolwiek RBBB zazwyczaj nie uniemożliwia interpretacji uniesienia odcinka ST.**
- ▶ Lopes RD, Am J Cardiol, 2011; 108: 782-788.
- ▶ Widimsky P, Eur Heart J, 2012; 33: 86-95.

Stymulacja komór

- ▶ może utrudniać interpretację zmian odcinka ST i wymagać pilnej angiografii w celu potwierdzenia rozpoznania
- ▶ Przeprogramowanie rozrusznika, pozwalające na ocenę **zmian w EKG w czasie własnego rytmu**, można rozważyć u pacjentów, o których wiadomo, że nie są zależni od stymulatora, **bez opóźnienia badań inwazyjnych**.

Powtarzanie zapisów EKG

- ▶ Ważne jest powtarzanie zapisów EKG lub monitorowanie odcinka ST
- ▶ u niektórych chorych z ostrym zamknięciem tętnicy wieńcowej i rzeczywiście dokonującym się zawałem może nie dochodzić do uniesienia ST, przez co nie wdraża się u nich leczenia reperfuzyjnego !!
- ▶ chorzy z zamkniętą GO
- ▶ ostrym zamknięciem by-passu żylnego
- ▶ chorobą pnia LTW

Echo

- ▶ w decyzji o pilnym przeniesieniu do ośrodka z pracownią angiograficzną **może pomóc wykonane w trybie pilnym ECHO** , potwierdzające **odcinkowe zaburzenia kurczliwości**, które występują w ciągu kilku minut od zamknięcia tętnicy wieńcowej, zanim dojdzie do martwicy.

Wytyczne w STEMI – ESC 2008, 2012

European Heart Journal (2008) **29**, 2909–2945
doi:10.1093/eurheartj/ehn416

ESC GUIDELINES

Management of acute myocardial infarction in patients presenting with persistent ST-segment elevation

The Task Force on the management of ST-segment elevation acute myocardial infarction of the European Society of Cardiology:

Wytyczne dotyczące wstępnego rozpoznania

Zalecenia	Klasa ^a	Poziom ^b
Od momentu FMC należy tak szybko jak to możliwe uzyskać zapis 12-odprowadzeniowego EKG, docelowo opóźnienie nie może przekraczać 10 minut (≤ 10 min)	I	B
U wszystkich pacjentów z podejrzeniem STEMI należy jak najszybciej monitorować EKG	I	B
W ostrej fazie zaleca się rutynowe pobranie krwi w celu oznaczenia markerów, ale z rozpoczęciem leczenia reperfuzyjnego nie należy czekać na wyniki	I	C
U pacjentów z dużym prawdopodobieństwem zawału serca ściany dolno-podstawnej (zamknięcie gałęzi okalającej) należy rozważyć zapis dodatkowych odprowadzeń znad tylnej ściany klatki piersiowej ($V7-V9 \geq 0,05$ mV)	IIa	C
W przypadku niepewnego rozpoznania przydatna może być echokardiografia, ale badanie nie powinno opóźnić angiografii	IIb	C

Zatrzymanie akcji serca

Zalecenia	Klasa ^a	Poziom ^b
Cały personel medyczny i paramedyczny sprawujący opiekę nad chorym z podejrzeniem zawału serca musi być przeszkolony w zakresie technik podtrzymywania życia i mieć dostęp do defibrylatora	I	C
U pacjenta z podejrzeniem zawału serca zaleca się rozpoczęcie monitorowania EKG w momencie FMC	I	C
U pacjentów po resuscytacji po zatrzymaniu krążenia, będących w śpiączce lub głębokiej sedacji zaleca się wczesną terapeutyczną hipotermię	I	B
U pacjentów po resuscytacji po zatrzymaniu krążenia, z obrazem STEMI w EKG zaleca się natychmiastowe wykonanie angiografii wieńcowej z zamiarem pierwotnej PCI	I	B
U pacjentów po resuscytacji po zatrzymaniu krążenia, bez diagnostycznych zmian odcinka ST w EKG, ale z wysokim klinicznym prawdopodobieństwem dokonującego się zawału serca można rozważyć natychmiastowe wykonanie angiografii wieńcowej z zamiarem pierwotnej PCI	IIa	B

Hipotermia

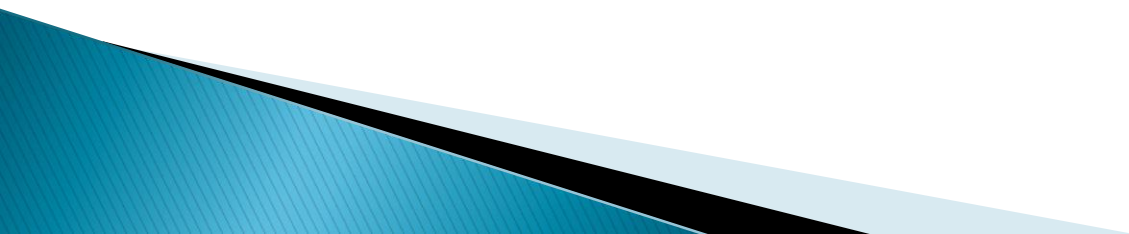
- ▶ u pacjentów po pozaszpitalnym zatrzymaniu krążenia, będących w śpiączce, wychłodzenie jak najwcześniej po resuscytacji poprawia wyniki **leczenia neurologicznego !!**
- ▶ Problem – nie ustalono dotychczas optymalnej sekwencji hipotermii i pierwotnej PCI.

Biomarkery a przewidywanie ryzyka wieńcowego

Po początkowym zachwycie nad troponiną byliśmy przekonani, że jesteśmy o krok od odkrycia idealnego markera biochemicznego, który będzie bezbłędnie przewidywał los chorego z zawałem

Czas pokazał, że jeszcze nie znamy idealnego markera wczesnego uszkodzenia serca.

Jesteśmy na etapie poszukiwań.

Które z uznanych markerów biochemicznych należy więc stosować w praktyce klinicznej?

Ze względu na złożoną patofizjologię OZW trudno spodziewać się, aby pojedynczy marker mógł spełnić wszystkie wymagania idealnego markera prognostycznego

Weber M. Eur Heart J 2008;29:1079

Czy podwyższony poziom troponiny oznacza zawsze zawał ?

Oznaczona powinna być 2 razy, ważny jest wzrost lub spadek wartości

Podwyższona troponina może być w:

- ✓ Niewydolności serca
- ✓ Niewydolności nerek
- ✓ Zapaleniu m. sercowego
- ✓ Tętniaku rozwarstwiającym aorty
- ✓ Zatorze tętnicy płucnej
- ✓ Przy zaburzeniach rytmu (szybkie migotanie przedsionków)
- ✓ Tyreotoksykozie
- ✓ Po zabiegach rewaskularyzacyjnych (i nie zawsze oznacza to zawał)

Troponiny

- troponina przydatna do wyboru sposobu leczenia
ale w STEMI nie należy czekać na wynik
przed wdrożeniem leczenia reperfuzyjnego !!

podwyższone stężenie troponiny związane jest z gorszym rokowaniem, niezależnym od innych czynników ryzyka,

OZW

- jednak troponina nie powinna być użyta jako kryterium decyzyjne użyte do wyboru właściwego leczenia, ponieważ śmiertelność szpitalna może być bardzo wysoka w podgrupach wysokiego ryzyka z negatywną troponiną

Troponiny wysokiej czułości (hs troponins)

Pozwalają zmniejszyć „okno diagnostyczne” z 6–9 godz. do **3 godz.**
od początku bólu zawałowego

Wytyczne zalecają stosowanie oznaczeń troponin wysokiej czułości

(hs): szybki protokół wykluczający (0–3 godzin od wystąpienia objawów) z wykorzystaniem hs-troponiny

W nowych standardach ESC jako zalecenie klasy IB

Zalecenia ESC 2012

Opóźnienie między FMC a leczeniem reperfuzyjnym

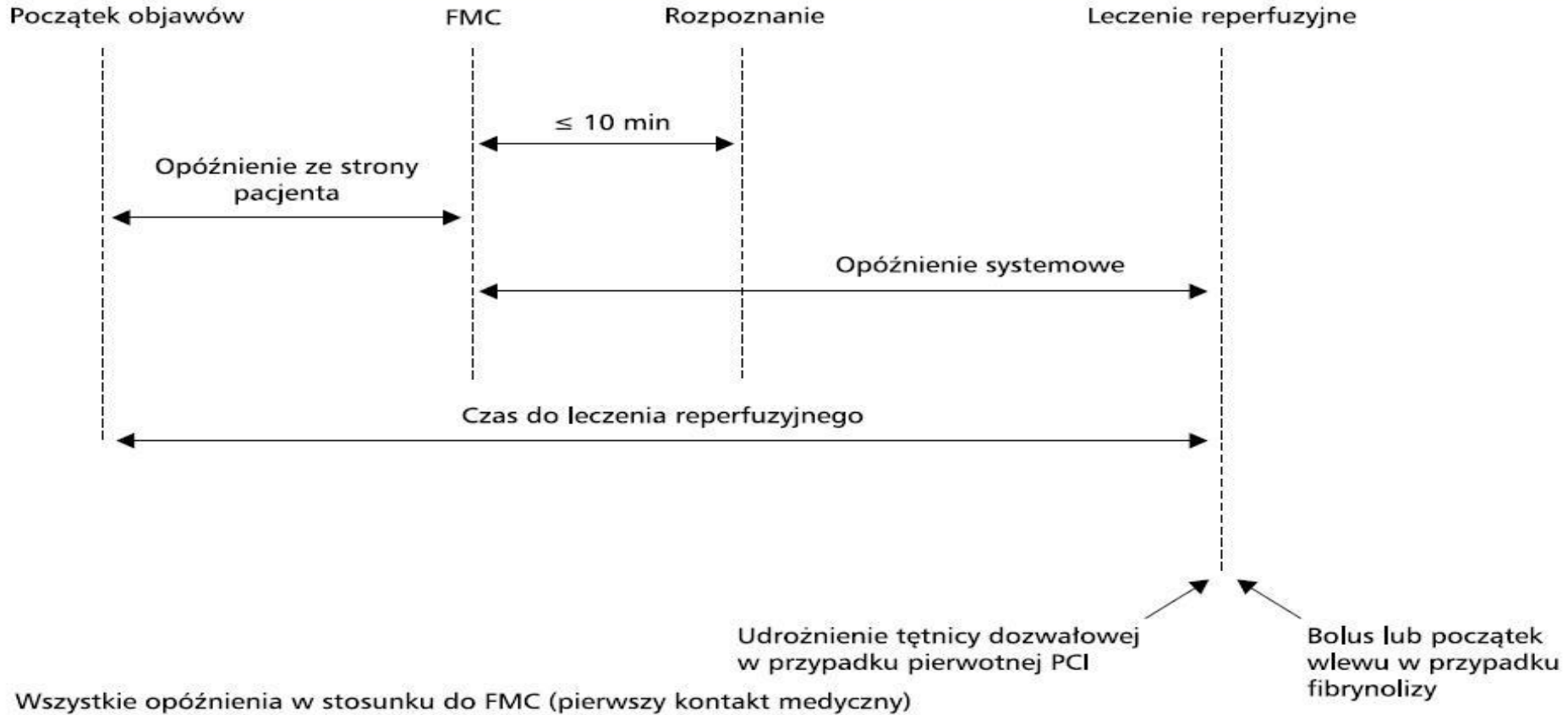
- ▶ Jest to **opóźnienie systemowe**; łatwiej można je zmodyfikować poprzez zmiany organizacyjne niż opóźnienie ze strony pacjenta.
- ▶ Jeśli metodą leczenia reperfuzyjnego jest pierwotna PCI, docelowo opóźnienie (od FMC do udrożnienia tętnicy dozawałowej) powinno wynosić ≤ 90 min
- ▶ a u chorych wysokiego ryzyka, z dużym zawałem ściany przedniej, z objawami trwającymi < 2 godz. nawet ≤ 60 min
- ▶ Jeśli metodą leczenia reperfuzyjnego jest fibrynoliza, opóźnienie od pierwszego kontaktu medycznego do rozpoczęcia leczenia (*time to needle*) docelowo należy zmniejszyć do ≤ 30 min

Opóźnienie „door to balloon”

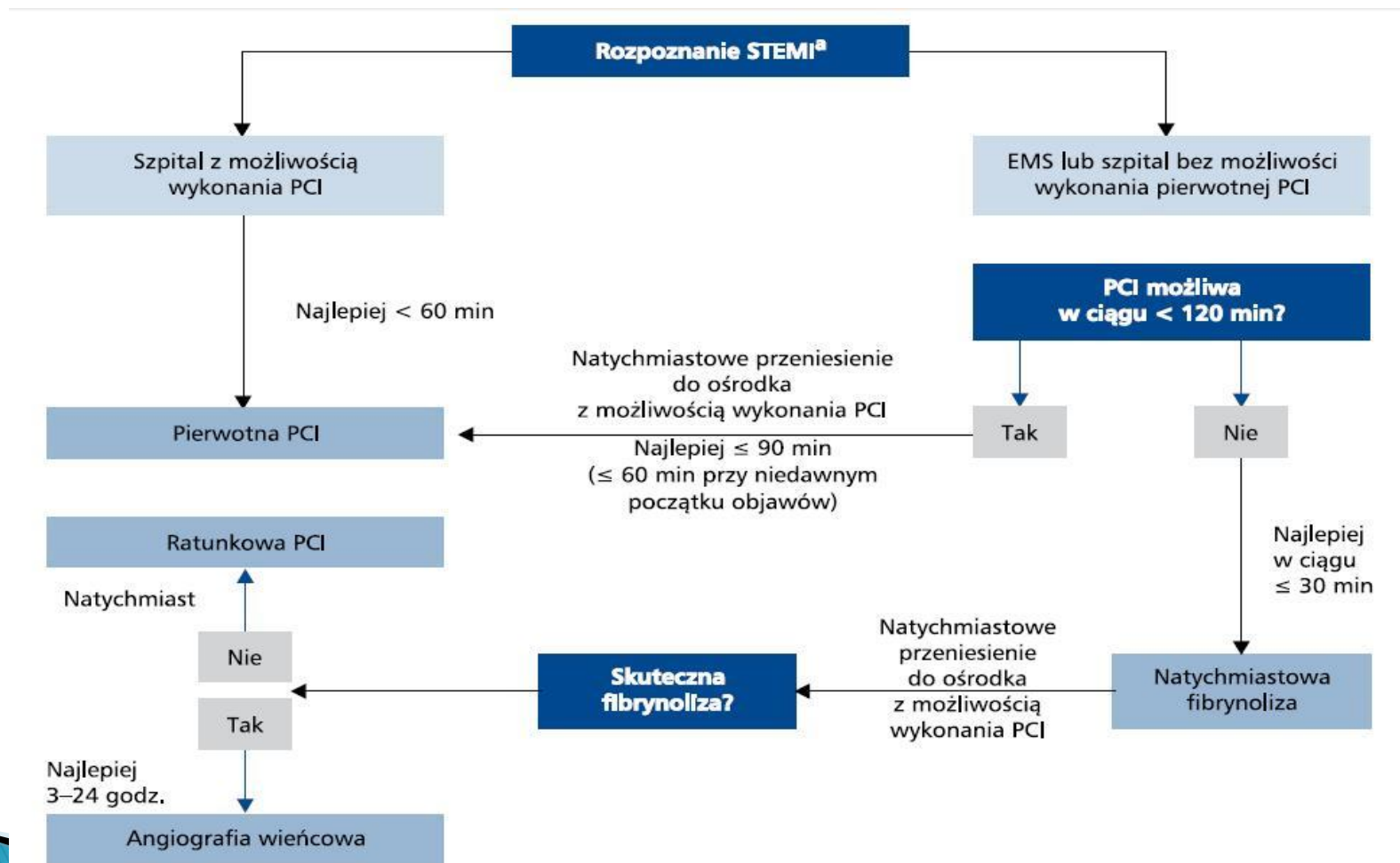
- ▶ W szpitalach posiadających pracownię hemodynamiczną docelowo należy dążyć do zmniejszenia **opóźnienia** między dotarciem chorego do szpitala a pierwotną PCI (opóźnienie *door to balloon do udrożnienia tętnicy dozwawłowej* ≤ 60 min).
- ▶ Opóźnienie to wynika z organizacji szpitala z pracownią hemodynamiczną.

Zalecenia ESC 2012

Składowe opóźnienia w STEMI

Postępowanie przedszpitalne i szpitalne oraz strategię reperfuzyjne w ciągu 24 godzin od FMC

Podsumowanie ważnych opóźnień i ich docelowych wartości w leczeniu ostrego zawału serca z uniesieniem odcinka ST

Opóźnienie	Docelowa wartość
Preferowany czas od FMC do EKG i rozpoznania	≤ 10 min
Preferowany czas od FMC do fibrynolizy	≤ 30 min
Preferowany czas od FMC do pierwotnej PCI („door-to-balloon”) w szpitalach wykonujących pierwotną PCI	≤ 60 min
Preferowany czas od FMC do pierwotnej PCI	≤ 90 min (≤ 60 min, jeżeli pacjent trafia do szpitala wcześnie, a obszar zagrożonego mięśnia sercowego jest duży)
Dopuszczalny czas od FMC raczej do pierwotnej PCI niż fibrynolizy	≤ 120 min (≤ 90 min, jeżeli pacjent trafia do szpitala wcześnie, a obszar zagrożonego mięśnia sercowego jest duży) — jeżeli w tym czasie nie można wykonać PCI, to należy rozważyć fibrynolizę
Preferowany czas od skutecznej fibrynolizy do koronarografii	3–24 godz.

OZW– wybór sposobu postępowania

Postęp w leczeniu OZW przywracający perfuzję wieńcową przy pomocy:

- trombolizy
- przezskórnych interwencji wieńcowych (PCI)
- nowej farmakoterapii

spowodował znaczącą redukcję śmiertelności wczesnej (5%) i odległej

Wykorzystanie tych metod jest jednak niedostatecznie wielu chorych nie dociera do szpitala w czasie, aby uzyskać optymalne korzyści.

„Spóźnieni na terapię”

Organizacja opieki przedszpitalnej

Zalecenia	Klasa ^a	Poziom ^b
Zespoły ambulansów medycznych muszą być odpowiednio przeszkolone i wyposażone, aby rozpoznać STEMI (z zastosowaniem aparatów EKG oraz telemetrii, jeśli to konieczne) oraz rozpocząć wstępne leczenie, łącznie z zastosowaniem trombolizy, jeśli jest to wskazane	I	B
Postępowanie przedszpitalne u pacjentów ze STEMI musi opierać się na regionalnych sieciach zaprojektowanych tak, aby umożliwić szybkie i skuteczne leczenie reperfuzyjne. Należy dołożyć starań, aby udostępnić leczenie pierwotną PCI u możliwie największej liczby pacjentów	I	B
Ośrodki wykonujące pierwotne PCI powinny działać w systemie 24/7 i zapewnić możliwość rozpoczęcia pierwotnej PCI tak szybko, jak to możliwe, ale zawsze w ciągu 60 minut od wstępnego zawiadomienia	I	B
Wszystkie szpitale i EMS uczestniczące w opiece nad pacjentami ze STEMI muszą rejestrować i monitorować czas opóźnienia oraz działać osiągając i utrzymując następujące cele jakości: <ul style="list-style-type: none"> — od pierwszego kontaktu medycznego do pierwszego EKG ≤ 10 min — od pierwszego kontaktu medycznego do leczenia reperfuzyjnego — dla fibrynolizy ≤ 30 min — dla pierwotnej PCI ≤ 90 min (≤ 60 min, jeśli pacjent zgłasza się w ciągu 120 min od początku objawów lub bezpośrednio do szpitala, w którym wykonuje się PCI) 	I	B
We wszystkich EMS, szpitalnych oddziałach ratunkowych oraz oddziałach intensywnej opieki kardiologicznej muszą znajdować się aktualizowane pisemne protokoły postępowania w STEMI, najlepiej uzgodnione z sieciami rejonowymi	I	C
Pacjent zgłaszający się do szpitala, w którym nie wykonuje się PCI, oczekując na transport, musi znajdować się w odpowiednio monitorowanym miejscu	I	C
Pacjent przekazywany do ośrodka kardiologii inwazyjnej celem pierwotnej PCI powinien zostać przewieziony bezpośrednio do pracowni hemodynamicznej z pominięciem oddziału ratunkowego	Ila	B

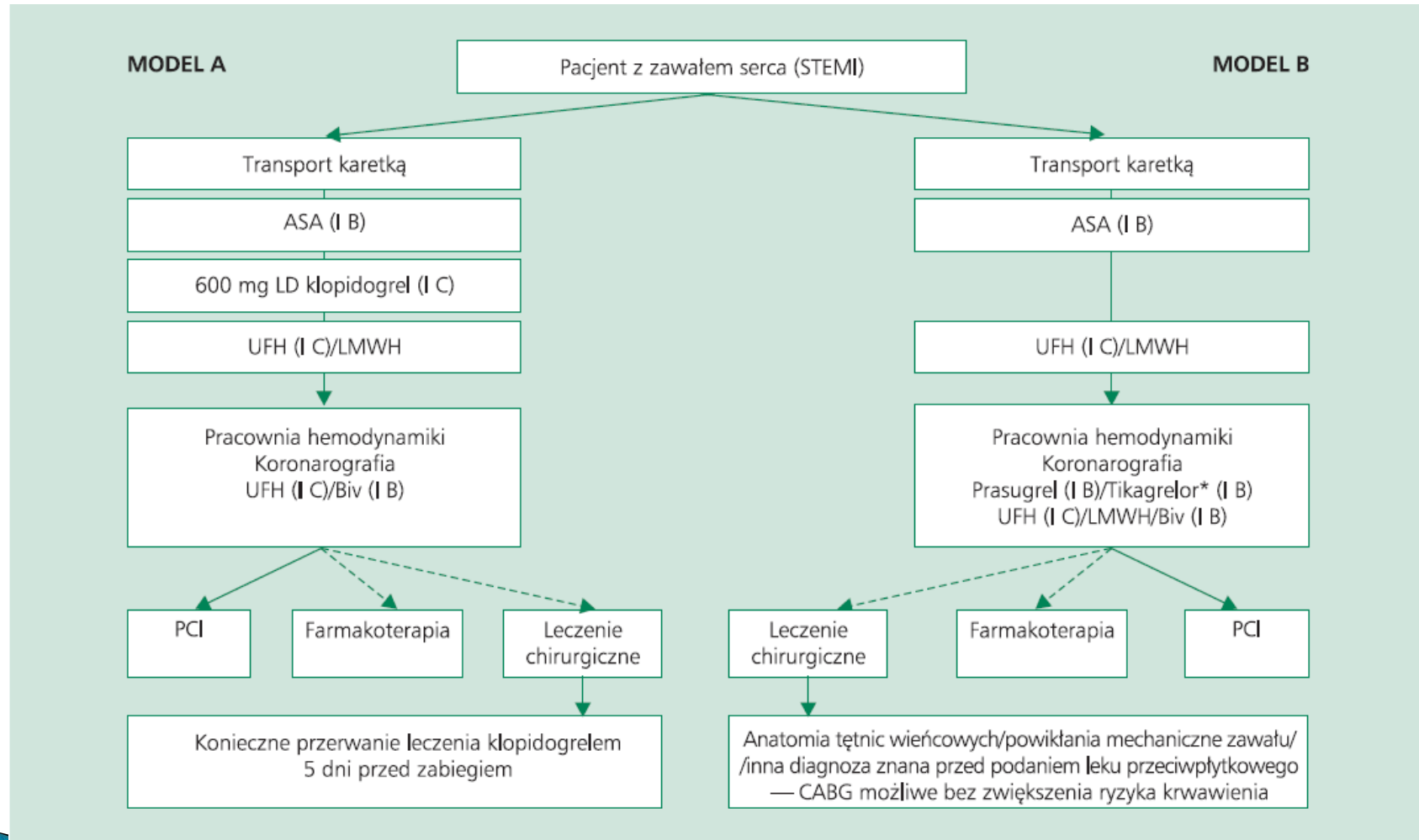
Wytyczne dotyczące złagodzenia bólu, duszności i lęku

Zalecenia	Klasa ^a	Poziom ^b
Stopniowane dawki opioidów <i>i.v.</i> w celu złagodzenia bólu	I	C
Tlen u pacjentów z hipoksją ($SaO_2 < 95\%$), dusznością lub ostrą niewydolnością serca	I	C
U szczególnie pobudzonych chorych można rozważyć leki uspokajające	Ila	C

Postępowanie przedszpitalne w OZW

- ▶ Leki opioidowe *i.v.* (4–8 mg morfiny) IC
- ▶ z dodatkowymi dawkami 2 mg co 5–15 min

- ▶ ASA– niepowlekanie 300 mg I A

- ▶ Kłopidogrel w STEMI, UA/ NSTEMI
600 mg rekomendowana dawka przez ESC IA

- ▶ STEMI– heparyna iv 5 tys. jedn.

- ▶ **Jak postępować z chorym, który otrzymuje leki p/krzepliwe ??**
- ▶ nie podawajemy heparyny
- ▶ ASA i Kłopidogrel – tak

Modele leczenia przeciwplatekowego

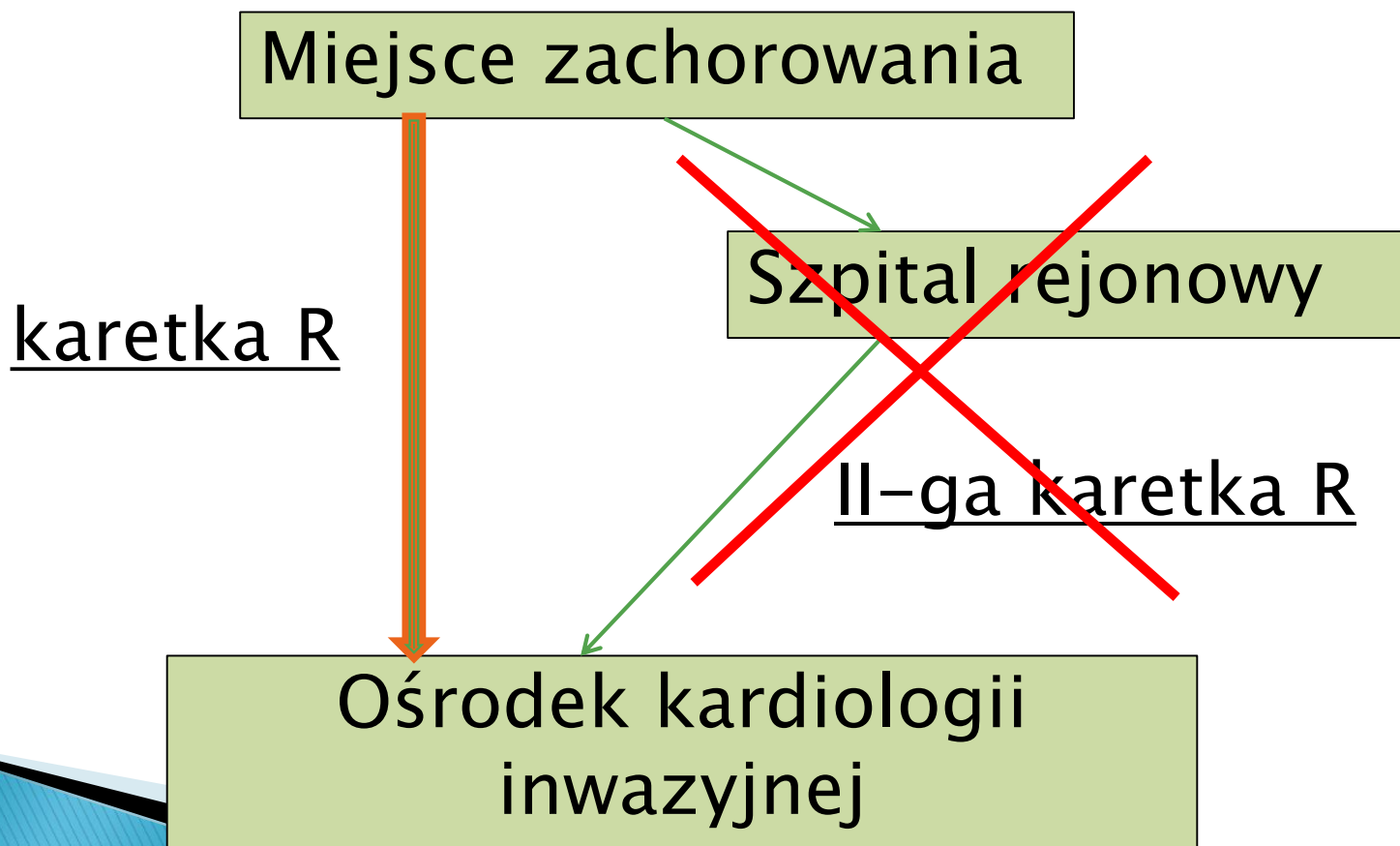

NAJCZĘSTSZE BŁĘDY –

– Okres przedszpitalny STEMI –

zalecenia ≠ realia

System opieki medycznej a STEMI – model idealny

Okres szpitalny STEMI – najczęstsze błędy na Izbie Przyjęć/SOR

- oczekiwanie na konsultację
- oczekiwanie na markery (troponiny)

Okres przedszpitalny STEMI – najczęstsze błędy

- ▶ opóźnienie z winy pacjenta
- ▶ karetka R – transport chorego do najbliższego szpitala, bez możliwości wykonania pierwotnej PCI (strata 60 min)
- ▶ przywóz chorego do najbliższego szpitala celem wykonania badania EKG (strata ok. 30–60 min)
- ▶ transport chorego do OIOK (strata ok. 20–30 min)

**= strata 110–150 min=
= 2 godz.**

System opieki medycznej a STEMI – model idealny

- ▶ Umiejętności rozpoznania symptomów przez pacjenta
- ▶ skutecznie zorganizowanego systemu ambulansów
- ▶ połączenie w sieć szpitali
- ▶ czasy opóźnienia w wyznaczonych ramach
- ▶ 24-godz. dostęp do Pracowni Hemodynamicznej